

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Partneriaethau
Dyddiad y cyfarfod:	15 Ebrill 2021
Aelod /Swyddog Arweiniol:	Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Llesiant ac Annibyniaeth/ Phil Gilroy, Pennaeth Gwasanaethau Cymorth Cymunedol
Awdur yr Adroddiad:	Ann Lloyd, Prif Reolwr Gwasanaethau Cefnogi
Teitl:	Datganiad o Sefyllfa'r Farchnad - Gwasanaethau Cymorth Cymunedol 2021-24

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Gwasanaethau Cymorth Cymunedol Cyngor Sir Ddinbych (GCC) – Datganiad o Sefyllfa'r Farchnad (DSF) 2021 – 2024.
- 1.2. Mae'r DoSF yn nodi ein cynnig i'r farchnad ac yn crynhoi'r anghenion a'r blaenoriaethau presennol gan helpu darparwyr presennol/posibl (yn cynnwys y sector annibynnol, y trydydd sector a mentrau nid er elw a chymdeithasol) i ddatblygu a siapio eu gofal a'u cymorth ar gyfer oedolion yn Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Galluogi'r Pwyllgor Craffu i ystyried a yw'r Gwasanaethau Cymorth Cymunedol wedi dangos yn glir :
  - 2.1.1. ei fod yn deall y farchnad leol a busnes darparwyr lleol; a hefyd
  - 2.1.2. y gweithgareddau y gallant ymgymryd â hwy er mwyn dylanwadu ar yr amrediad o ofal a chymorth sydd ar gael heddiw ac a fydd ar gael yn y dyfodol, wedi'u teilwra i ymateb i faterion lleol penodol.
- 2.2. Galluogi'r Pwyllgor Craffu i fod yn dawel ei feddwl bod y datganiad o sefyllfa'r farchnad yn crynhoi yn gywir y cyflenwad a'r galw yn Sir Ddinbych, a'i fod yn rhoi gwybod i ddarparwyr beth fydd cynlluniau comisiynu'r dyfodol er mwyn cefnogi cyflawniad blaenoriaeth gorfforaethol y cyngor o sicrhau Cymunedau Cydnerth.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor Craffu yn:

- 3.1. Cytuno bod Datganiad o Sefyllfa'r Farchnad y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol yn adlewyrchu dealltwriaeth o'r farchnad leol a busnes darparwyr lleol, a'i fod yn nodi'n glir sut y bydd y gofal a'r cymorth sydd ar gael ar hyn o bryd yn cael ei deilwra a'i ddylanwadu arno i ymateb i faterion lleol penodol, ac yn cefnogi darpariaeth blaenoriaethau allweddol corfforaethol a GCC.
- 3.2 Rhoi adborth am unrhyw sylwadau ac argymhellion fel sy'n ofynnol, a
- 3.3 Cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o'r Effaith ar Les (Atodiad 2) fel rhan o'i ystyriaethau.

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1. Mae DoSF ein GCC yn un o'r dulliau allweddol o nodi a rhoi gwybod am ein blaenoriaethau a'n bwriadau comisiynu a datblygu. Mae hyn yn ei dro yn helpu darparwyr presennol/darpar ddarparwyr i ddatblygu a siapio eu cymorth, er mwyn ein helpu ni i ddiwallu anghenion gofal a chymorth oedolion yn Sir Ddinbych. Mae'r ddogfen yn rhoi crynodeb o sut yr ydym yn cynllunio ac yn caffael gwasanaethau gofal cymdeithasol oedolion, gyda manylion am sut yr ydym yn gobeithio comisiynu/datblygu cymorth/ymdriniaethau penodol.
- 4.2. Mae'r DoSF yn ymwneud â meysydd gofal cymdeithasol pobl hŷn, pobl ag anableddau corfforol/synhwyraidd; pobl ag anableddau cymhleth (yn cynnwys anableddau dysgu, anafiadau i'r ymennydd ac awtistiaeth) a gofawyr. Mae'r cynlluniau comisiynu a datblygu ar gyfer atal digartrefedd wedi'u cynnwys mewn strategaeth Tai a Digartrefedd ar wahân.
- 4.3. Nid yw ein DoSF yn ddogfen statig, yn hytrach gellir ei diweddarau fel mae anghenion ac amgylchiadau'n newid ac rydym yn gwahodd sylwadau ac awgrymiadau gan randdeiliaid.
- 4.4. Cafodd DoSF diwethaf y GCC ei derfynu yn 2017. Mae'r DoSF newydd hwn ar gyfer 2021-24 (Atodiad 1) wedi'i ddiweddarau'n llwyr i adlewyrchu tystiolaeth newydd o angen a galw, blaenoriaethau a chyfeiriad newydd, a rhywfaint o fanylion cryno am gynlluniau penodol ar gyfer datblygiadau newydd lle bo'r rhain yn hysbys. Mae'r

ddogfen hefyd yn cynnwys pennod fer ar effeithiau'r argyfwng Covid-19 o safbwynt sut y bu'n rhaid i ni ymateb a siapio'r modd yr ydym yn cynllunio ac yn darparu gofal cymdeithasol.

4.5. Y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yw'r sbardun strategol sy'n cynnal ein cynlluniau comisiynu a'n gweithgaredd datblygu o fewn y Gwasanaethau Cymorth Cymunedol. Fel y cyfryw mae in DoSF yn nodi'n glir ein ffocws ar ymyrraeth gynnar, cynyddu gwasanaethau ataliol yn y gymuned a helpu pobl i gynnal eu hannibyniaeth, a sicrhau bod gan ddinasyddion lais, dewis a rheolaeth o safbwynt eu gofal a'u cymorth.

4.6. Mae'r DoSF hefyd yn egluro ein bod eisiau gweithio gyda darparwyr a fydd yn cynnig y gwerth gorau drwy gyflawni'r deilliannau sy'n flaenoriaeth ac eisiau cydweithio mewn dull creadigol. Mae'n rhaid i'r holl wasanaethau yr ydym yn eu comisiynu osgoi dyblygu a lleihau'r galw ar y gwasanaethau statudol.

4.7. Rhai o'r meysydd o flaenoriaeth/themâu o fewn y DoSF ar gyfer 2021-24 yw:

- 4.7.1. Datblygu deilliannau (nid allbwn) sy'n canolbwyntio ar gymorth ac ymarfer unigolyn-ganolog. Mae hyn yn cynnwys canolbwyntio ar Gyllidebau Cymorth a Thaliadau Uniongyrchol (gan annog eu defnydd a chreadigrwydd yn y defnydd ohonynt) ac ymwreiddio cyd-gynhyrchiant, cymryd risgiau cadarnhaol ac ymdriniaethau seiliedig ar gryfderau.
- 4.7.2. Rhwystro'r angen am wasanaethau statudol a chefnogi pobl i aros yn annibynnol yn hirach. Bydd hyn yn cynnwys datblygu mwy o Dai Gofal Ychwanegol a pharhau i ddatblygu amrywiaeth ehangach o dai seiliedig ar denantiaeth ar gyfer pobl ag anghenion cymhleth. Rhan allweddol o'n hymdriniaeth hefyd yw helpu pobl i ddatblygu eu rhwydweithiau cymorth eu hunain.
- 4.7.3. Cefnogi pobl i ddefnyddio gwahanol dechnolegau i ddiwallu eu deilliannau ac aros mewn cysylltiad ag eraill yn ystod ac ar ôl yr argyfwng Covid-19.
- 4.7.4. Datblygu amrywiaeth ehangach o ofal a chymorth ar gyfer pobl yn ardaloedd mwy gwledig Sir Ddinbych, a sicrhau y gall ein gwasanaethau a gomisiynir gefnogi pob yn eu dewis iaith.
- 4.7.5. Ailfodelu a moderneiddio gwasanaethau dydd traddodiadol a lleoliadau gofal preswyl, a sicrhau y gall mwy o leoliadau roi cefnogaeth well i unigolion ag anghenion mwy cymhleth, yn cynnwys anawsterau corfforol ac anghenion cymorth iechyd meddwl cymhleth.

- 4.7.6. Parhau i ddatblygu ein cyfleoedd dydd/gwaith ar gyfer pobl gydag anableddau dysgu, sicrhau ymagwedd o wneud cynnydd a chefnogi mwy o bobl gydag anableddau dysgu i gael gwaith â thâl.
- 4.7.7. Parhau i ddatblygu gwasanaethau/ymdriniaethau i leddfu'r pwysau aruthrol ar ofalwyr, yn cynnwys gofalwyr ifanc drwy, ymysg pethau eraill, ddarparu gwybodaeth, cyngor a chymorth hygyrch, cefnogaeth ymarferol ac emosiynol a datblygu gwahanol fathau o opsiynau seibiant.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Drwy'r blaenoriaethau a'r datblygiadau sydd wedi'u crynhoi uchod, byddwn yn cyfrannu at ddarpariaeth nifer o flaenoriaethau corfforaethol, yn cynnwys yn arbennig y rhai hynny sy'n ymwneud â chymunedau gwydn a chysylltiedig, pobl ifanc (16+) a thai.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Bydd yr holl ddatblygiadau yn unol â'r DoSF yn cael eu rheoli o fewn y cyllidebau sydd eisoes wedi'u clustnodi. Bydd Tîm Comisiynu a Chontractau GCC yn ôl yr arfer yn gweithio ac yn buddsoddi mewn cydweithrediad â phartneriaid mewnol ac allanol gan wneud y defnydd eithaf o amrywiaeth o ffrydiau ariannu newydd a chyfredol pan fyddant ar gael.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

- 7.1. Cwblhawyd Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer y DoSF hwn ym mis Mawrth 2021 (gweler atodiad 2). Cafodd ei gwblhau gan Dîm Contractau a Chomisiynu'r GCC a chafodd mewnbwn o ymgynghoriadau/adborth gan randdeiliaid eraill hefyd ei i fwydo i mewn i'r Asesiad - gweler isod.
- 7.2. Sgoriodd y DoSF 32 allan o 36 posibl o safbwynt ei gynaliadwyedd, a nodwyd ei fod yn gwneud cyfraniad cadarnhaol at bob un o'r 7 nod llesiant – gyda strategaethau clir wedi'u dynodi i fynd i'r afael ag unrhyw ganlyniadau negyddol anfwriadol.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Mae'r blaenoriaethau a'r camau gweithredu a nodir yn y DoSF wedi'u hysbysu gan amrywiaeth eang o wybodaeth y mae'r GCC yn ei chasglu drwy gydol y flwyddyn, yn cynnwys drwy fonitro/adolygiadau rheolaidd a chontractau a gweithgaredd comisiynu arall, sy'n rhoi gwybodaeth gyfredol i ni am anghenion a galw.
- 8.2. Mae gwybodaeth gan sawl fforwm/grŵp wedi helpu i siapio'r cynlluniau a'r blaenoriaethau a nodir yn y DoSF, yn cynnwys Grŵp y Cylch Comisiynu, Heneiddio'n Dda yn Sir Ddinbych, y Grŵp Strategaeth Gofalwyr a'r Grŵp Cefnogi Gofalwyr Corfforaethol. Mae'r DoSF hefyd wedi'i adolygu a'i gymeradwyo gan Uwch Dîm Arweinyddiaeth GCC.
- 8.3. Mae sawl ymarfer casglu data sylfaenol hefyd wedi helpu i siapio'r DoSF hwn, yn cynnwys yr arolwg gofalwyr, Dweud eich Dweud a chronfa ddata anghenion tai pobl ag anabledau cymhleth Sir Ddinbych.
- 8.4. Mae sawl ffynhonnell data eilaidd hefyd wedi'u defnyddio i helpu i siapio'r DoSF, yn cynnwys Asesiad o Boblogaeth Gogledd Cymru, cronfa ddata Daffodil ac amrywiaeth o adroddiadau, cynlluniau a strategaethau lleol a chenedlaethol eraill.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1. Mae'n bwysig bod y Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth â darparwyr ac yn cynllunio'n effeithiol er mwyn helpu i sicrhau bod caffael mor effeithiol â phosib a bod yr adnoddau priodol yn cael eu clustnodi. Fel y nodwyd uchod mae effaith y DoSF presennol wedi'i gynnwys yn amcangyfrifon cyllideb presennol y gwasanaeth. Edrychir yn fanwl ar y pwysau yn y GCC a chaiff yr adnoddau ychwanegol priodol eu cynnwys yn y cynigion ar gyfer y gyllideb. Croesewir hefyd y ffaith bod yr angen i wneud y mwyaf o ffynonellau cyllid allanol wedi'i gydnabod yn yr adroddiad.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1. Mae risg bob amser na fydd datblygiadau gofal cymdeithasol yn gwireddu'r hyn yr ydym am iddynt ei wireddu; fodd bynnag mae cynllunio cadarn (yn cynnwys cyd-gynhyrchu), monitro a mesurau gwerthuso sy'n cael eu rhoi ar waith gan y Tîm Contractau a Chomisiynu drwy gydol y flwyddyn yn sicrhau dysgu parhaus, a'r cyfle i ddynodi a mynd i'r afael ag unrhyw bryderon mor gyflym â phosib.

10.2. Mae'r cynllunio a'r monitro parhaus hwn, yn unol â'r cylch comisiynu, hefyd yn ein galluogi i gynllunio'n ofalus o amgylch lefelau/argaeledd newidiol y gwahanol ffynonellau o gyllid, gan sicrhau y gellir rheoli unrhyw doriadau posibl i gyllid yn y dyfodol mewn modd cynlluniedig er mwyn lleihau cyn belled â phosib unrhyw darfu ar wasanaethau gofal a chymorth rheng flaen.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1. Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000

11.2. Mae Adran 7.4.1 Cyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau'r Pwyllgor Archwilio o ran datblygu ac adolygu polisi.

12. Atodiadau

12.1. Atodiad 1 - Datganiad o Sefyllfa'r Farchnad - Gwasanaethau Cymorth Cymunedol 2021-24

12.2. Atodiad 2 – Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer DoSF GCC 2021 - 24